

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Câte-va observațiuni asupra Legei organizării serviciului portăreilor de d. Arthur Gh. Sion.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Înalta Curte de Casație și Justiție, s. I : *Florica Drăgan cu Amza Petre și alții.*

Idem : s. II, *Radu I. Popescu, condamnat în criminal.*

JURISPRUDENȚA STRAINA :

Curtea de apel din Liège, *Pouillon contra lui Leclercq*, cu o observațiune de d. D. Alexandresco.

CĂTE-VA OBSERVAȚIUNI

ASUPRA

Legei organizării serviciului portăreilor

D-l C. G. Dissescu, distinsul profesor de la facultatea de Drept din București, în scurtul interval de câte-va luni cât a fost în capul departamentului de justiție, a întreprins și a adus la îndeplinire, două mari lucrări :

1. *Reforma Codului de Procedură civilă, și*
2. *Organizarea serviciului portăreilor.*

De prima lucrare, s'a vorbit și poate nu în destul. Cu ocasiunea punerii în aplicare a noului Cod de Procedură, se vor găsi desigur lacune, cari vor fi completate cât mai curând.

De a doua lucrare, de organizarea serviciului portăreilor, lege trecută prin corpurile legiuitoare, aproape fără nici o discuțiune, îmi propun să vorbesc în aceste coloane și să arăt numai prin câte-va articole, că legea cum se prezintă astăzi, e departe de a-și atinge scopul și că ast-fel aplicată, va desorganiza cu desăvârșire serviciile.

Înainte de a discuta, legea în sine, mă voi ocupa de *expunerea de motive*, care o găsim publicată în broșura oficială care însoțește legea portăreilor.

D-l Dissescu, bazat pe rapoartele din anii 1879 și 1882, ne face declarațiunea că : „instituția „portăreilor, a stârnit plângeri încă din primii

„ani de la punerea în aplicare a legii care a „statornicit-o și că la un moment dat, s'a pus „la îndoială chiar utilitatea acestei instituții ; fie „din cauza recrutării unui personal nedestoinic, „fie din cauza organizării vicioase a instituției“ (textual).

În adevăr, așa o fi, — dar cine e de vină, când pentru a fi numit portărel, nu se cerea ca condițiune de admisibilitate, de cât protecțiunea vre unei persoane influente. Și totuși, nu acesta a fost răul cel mare, în instituția portăreilor, *ci legea în sine*, față de care un portărel este adese ori pus în imposibilitate de a-și putea face datoria.

Căci, ce e de vină, portărelul, când pentru cel mai mic act ce dresază, pentru o îndeplinire de procedură de ex., i se cere pentru a fi crezut, să fie asistat de agentul administrativ.

Ce e de vină, portărelul, de această lipsă de încredere, ce i se dă, și de tutela administrației, ce i se pune.

De ce un agent administrativ, poate să îndeplinească o procedură, să aplice un sequestru, fără să fie asistat de nimeni, pe când un portărel nu poate îndeplini nici o formă, dacă nu este asistat de agentul administrativ.

Iată prin urmare, *răul* ce trebuia remediat. Căci ori câte licențe sau doctorate și decii ori-câtă știință, va avea un portărel, tot nimic nu va putea face, dacă administrația, fără de care și astăzi încă, nu poate face nimic, îi va refuza, în mod indirect concursul său. Cunoaștem cazuri, și nu voim a cita nume proprii, în care ori-ce urmărire a fost imposibilă, și abia posibilă, o îndeplinire de procedură ; cu toate reclamațiunile și rapoartele făcute în cauză.

De unde rezultă, că nu personalul portăreilor, poate fi de vină, când este îngrădit de ast-fel de legi, sub care nu poate avea nici o autoritate, și prin care i se ia ori-ce încredere. Înțeleg ca administrația și ori-ce agent al forței publice, să dea concursul său unui portărel sau agent al său,

ori de câte ori va fi cerut; dar ca portărelul să nu poată face nici un act fără a fi asistat de agentul administrativ, aceasta înseamnă, a pune pe portărel, în imposibilitate une-ori, de a-și îndeplini mandatul și atunci nu persoana sa ci capacitatea lui poate fi pusă la îndoială.

Cu atât mai mult e vexatorie această măsură, cu cât nu se ia de cât față de portărei, nu și de agenții administrativi cărora li se dă deplină încredere, cu toate că nu li se cere nici garanția materială și nici condițiunile de admisibilitate, pe care se cer portăreilor, pentru a fi numiți în funcțiune. Și oare credeți că agentul administrativ, asistă în tot-d'a-una pe portărel sau pe agentul său, *de și iscălește că a fost față*, la ori-ce lucrare făcută și mai ales la comunicări de acte? De sigur că nu. Prin urmare afirmă un neadevăr, comite un falș, pentru ca actul să poată fi valabil, expunându-se totuși, la caz când s'ar dovedi contrariul, la grele pedepse. Și dacă agentul administrativ nu asistă pe portărel sau agentul său, la toate actele și comunicările făcute, cauza e că-i în imposibilitate, cele mai de multe ori, de a satisface tuturor cerințelor serviciului.

Iată deci un rău, un mare rău, care trebuia remediat cu ocaziunea organizării serviciului portăreilor.

Trebue prin urmare dată, deplină putere portărelului să facă și să poată aduce cu ușurință la îndeplinire actele cu care l'însărcinați; căci cu cât se va ști că el posedă mai multă autoritate, cu atât va putea cu mai multă facilități izbuti în misiunea sa, și prin urmare cu atât actele și hotărârile judecătorești vor putea fi aduse la îndeplinire cu mai multă înlesnire și nu se vor mai vedea ca astăzi, proceduri neîndeplinite sau sosite prea târziu, și urmăririi imposibil de efectuat.

Și de se vor găsi portărei abusivi, își vor primi pedeapsa lor, după cum și-o primesc și alți agenți sau funcționari, când abuzează de autoritatea lor.

Acestea aveam de zis, ca răspuns la cele găsite în *expunerea de motive* care însoțește legea d-lui Dissescu.

Să trecem acum, la legea, propriu zisă, și vom vedea că conține unele defecte capitale, cari cer o grabnică îndreptare.

Așa să ne oprim la :

Art. 7. *Portăreii nu pot instrumenta de cât în ocolul tribunalului din care fac parte.*

În interesul justițiabililor, această restricțiune e defectuoasă. În adevăr, din practica lucrului, s'a constatat că legea din 1865, dând facultate

portăreilor, să poată lucra în toată circumscripția unei Curți de apel, circumscripție care după cum se știe, cuprindea mai multe județe; le dădea tot-odată putința justițiabililor de a-și putea aduce cu mai multă ușurință la îndeplinire un titlu oare-care. Astăzi portăreii, ne mai putând lucra de cât în județul tribunalului din care fac parte, urmează că aceiași urmărire, trebuind a se exercita în mai multe județe, să se facă tot atâtea comisii rogatorii și pe la tot atâtea tribunale, pe câte urmăririi ar avea să se efectueze, în diferite județe, bazat totuși pe același titlu și urmărind averea aceluiași debitor. Așa având de ex. : o hotărîre a tribunalului de Iași și admitând că averea debitorului se află în județele Vaslui și Suceava ar urma conform legii actuale, ca portărelul să sechestreze averea ce va găsi la Iași; după aceea să trimită, prin o sumă de forme, lucrările portăreilor tribunalului de Vaslui, care la rîndul lor, sesizați de partea în drept, să urmărească averea ce s'ar afla în județul Vaslui și efectuându-se lucrarea în județul Vaslui, să restituie dosarul la tribunalul de Iași, unde partea în drept, după o nouă stăruință să ceară a se trimite dosarul portăreilor de Suceava, care la rîndul lor, să efectueze lucrarea în acel județ.

Vede ori-cine, câtă trăgănare, câtă pierdere de timp și câți bani cheltuiți, trebuie pentru o asemenea urmărire. Pe când după legea din 1865, toată această urmărire, se putea face de același portărel, într'un interval de timp mult mai scurt și cu mult mai puține spese pentru parte; astăzi o astfel de urmărire, costă mult mai mult timp și mult mai mulți bani. Și totuși singur d-l Dissescu, o recunoaște și citez textual că :

„Mai toate afacerile de căderea portăreilor sunt, de felul lor așa de grabnice, în cât întârzierea lor, de multe ori poate aduce celor interesați, pierderi, ce cu anevoie s'ar mai putea îndrepta”. (Vezi expunerea de motive pag. 6).

Ar fi fost prin urmare, în interesul justițiabililor, ca portăreii de la un tribunal sau Curte să poată lucra, în toată circumscripția acelei Curți de apel, menținându-se ast-fel dispoziția din legea veche, care nu s'a constatat a fi fost defectuoasă.

Art. 13. *Nimeni nu poate fi numit portărel dacă nu este licențiat sau doctor în drept.*

Iată o condițiune care o să facă mai mult rău, decât bine, instituției portăreilor. În adevăr, pentru a fi bun portărel, se cere mai multă practică, decât știință; cea ce cam greu se va putea obține cu licențierea sau doctoria în drept și mai ales față cu actuala lege a portăreilor.

Legiuitorul francez a recunoscut aceasta și cu

tot numărul colosal de doctori și licențiați în drept ce sunt în Franța, nu a cerut pentru funcția de portărel, nici licența și nici doctorat și mai ales ca condițiune «sine qua non».

Art. 22. *In orașele unde sunt reședințe de Curți de apel și la Înalta Curte de casație și justiție, președintele tribunalului va delega pe portăreii cari vor trebui să funcționeze pe lângă acele Curți.*

Nu înțeleg pentru ce s'a suprimat portăreii de Curte. E logic, în adevăr, ca fie-care instanță să-și aibă funcționarii săi, cu atât mai mult când, ca în cazul de față, nu o economie bugetară, de oare-ce portăreii, nu sunt salariați de stat, a făcut să se ia această dispoziție. De ce un președinte de tribunal, 'mă-ar delega mie, președinte de Curte, portărelul care trebuie să funcționeze la Curte? Ar fi trebuit din contră, menținuți portăreii de Curte, ca perspectivă de avansare, cu oare-care avantagii pentru portăreii de tribunal; și tot-odată li s'ar fi putut da portăreilor de Curte și deosebite atribuțiuni, ca îndeplinirea, pe lângă a procedurilor și executarea decisiilor Curței, dar și a formalităților de procedură și altele pentru Curțile cu jurați și executările în circumscripția Curței pe lângă care sunt atașați.

Art. 30. *Secretarii și cei-l'alți impiegați ai corpului sunt plătiți de către portărei din casa corpului. Tratatamentul lor precum și cheltuelile corpului, se vor fixa prin regulament.*

Nu înțeleg cum un regulament 'mă-ar determina numărul (art. 9) și tratamentul funcționarilor, întru cât acel regulament nu-mă determină salariul meu propriu și întru cât nu se știe, dacă față cu salariul ce aş putea avea, 'mă-ar da mâna să plătesc, un număr anumit de funcționari și cu o leafă impusă printr'o lege?

Înțeleg să-mi îndeplinesc obligațiunile funcțiunei mele. Dar să-mi impui un număr de funcționari, de care în realitate se poate chiar să nu am nevoie, și să mergi până acolo ca să-mi fixezi și suma care urmează să-i plătesc, atunci când poate i-aș putea avea tot atât de buni, cu un salariu mai mic; astea sunt dispozițiuni nedrepte și puțin logice.

Se va întâmpla în adevăr, la multe din tribunalele din țară, față mai ales cu noul regulament de tarife, unde secretarul de portărei, va avea mai mare salariu, de cât dividendul convenit portărelului, sau cu alte cuvinte de cât salariul portărelului.

Toate acestea sunt detalii de care legiuitorul francez, de la care copiem totul, dar și aceasta nu în mod complet, nici nu s'a ocupat. A impus portărelului o anumită însărcinare rămânând ca el, să ia măsurile convenite pentru aducerea ei

la îndeplinire să-și angajeze, după mijloacele ce va dispune, personalul trebuitor, pentru ca serviciul să se facă cu promptitudine.

Art. 27. *Portăreii nu sunt plătiți din casa Statului; Ei vor primi de la părți, pentru actele de procedură și de executare ce fac, o taxă hotărâtă, care se va fixa printr'un regulament special de administrație publică.*

Ar fi fost de sigur, atât în avantajul părților, cât și al portăreilor, precum și al Statului, ca portăreii să fie salariați de Stat. Și aceasta s'ar fi putut face foarte ușor, modificându-se câte-va articole din legea timbrului și atunci Statul își percepea sigur și fără trebuință de încasatori și controlori speciali, taxele ce i s'ar fi convenit. Așa de la : o somație cu comunicarea copieii de pe titlu, debitorului, costa după legea veche, 10 lei 32 bani, în care taxă, intra și timbrul necesar lucrării. Ori n'ar fi fost mai simplu, decât să se prevadă în legea timbrului, ca somațiile să se facă pe 5 lei și iată că Statul își lua taxa convenită în mod foarte simplu și fără a putea fi frustat. Și tot ast-fel s'ar fi putut urma pentru toate lucrările portăreilor. Căci după cum te duci astă-zi la tribunal și intentând o acțiune, dai timbrul cerut de lege, care nu e mai mult, de cât o taxă; tot ast-fel te-ai fi dus la portărel și odată cu actul ce voești să execuți, ai fi dat și timbrul necesar. Părțile n'ar fi avut nimic de zis, Statul ar fi câștigat și portăreii însuși ar fi fost satisfăcuți sub toate privințele.

E cu totul neîntemeiată părerea d-lui Dissescu (vezi espunerea de motive pag. 6) cum că : «cu sistemul plăței portăreilor de către stat am avea «și în Cancelariile acestor agenți judecătorești un «dor de muncă adesea neîndeșulător, cum se «vede prin biurourile celor-l'alte instituții ale «Statului».

Din contra cred că, Statul dând un salariu fix portăreilor și prin urmare un drept la pensie, va putea avea un personal constant și cu totul devotat acestei funcțiuni; un personal care 'și va pune toată activitatea și-și va consacra o viață întreagă în această funcțiune, știind că în cele din urmă, traiul (la bătrânețe le este asigurat, printr'un drept la pensie ce și l'a dobândit. În Franța în adevăr, portăreii, nu sunt salariați de Stat. Dar odată numiți în funcțiune, nu mai pot fi revocați, de cât prin sentințe judecătorești rămase definitive și aceasta pentru anumite fapte; și în schimbul pensiei pe care nu o au nefiind salariați de Stat, au cel puțin dreptul de a-și vinde, biuroul său dreptul lor, și cu banii resultați prin vânzare, să-și asigure traiul la bătrânețe.

La noi legiuitorul, nu s'a gândit de cât, să dea cât se poate mai multe îndatoriri portărelului, în

schimbul unor taxe ridicule ce i se plătesc și fără ca să i se dea cel mai mic avantaj. Ba, din contra, chiar pentru fapte independente de voința sa, portărelul este supus amenzilor și pedepselor disciplinare; ca în cazul când primarul deși vestit de portărel, nu convoacă pe locuitorii pentru a fi față la comunicarea citației cuvenită cetelor de moșneni (art. 75 al. 11).

Mă întreb ce e de vină, portărelul în asemenea cas? De aceea și, nu credem că față cu noua lege, se vor găsi mulți titrați care să dorească a ocupa funcțiunea de portărel. Și dacă legea nu se va modifica, vor rămânea de sigur puțini din actualii portăreli, în această funcțiune.

De asemenea multe din pedepsele disciplinare și amendele prevăzute de noua lege, dacă se vor găsi judecător să le aplice, vor desgusta pe mulți portăreli, de funcțiunea ce ocupă, și atunci cu drept cuvânt, funcțiunea de portărel va deveni o adevărată povară, de care va căuta să se mântue orîcine și să fugă orîcare. Ori nu aceasta cred că a fost, sau ar fi trebuit să fie, intențiunea d-lui Disescu.

(Va urma)

Arthur Gh. Sion

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE și JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 14 Martie 1900

Președinția D-lui GR. LAHOVARI, Președinte

Florica Drăgan cu Amza Peta, Ilie Nicu, Stan Cădă, Nică Zaharia, Const. Briceag, Marin Dincă Lăcraru, Marin Badea Boșoi, Stan Ilie, Ilie Petrică Zaharia, Ghiță Zaharia, Ion Pitișteanu, Mitache Boartă, Niță Sterie, Șerban Stancu, Stan Delcea, Nae Peta, Bădiță Badea, Nicolae Sava, Ioniță Stan Logofătu și Mihalache Baci.

Mărturisire judiciară.—Mărturisire extrajudiciară verbală.—Când o asemenea mărturisire poate fi dovedită cu martori.—(Art. 1205 C. civ.).

Martori.—Motivare.—Hotărîre ce se întemeiază numai pe unele depuneri de martori.—Dacă trebuie motivată respingerea celorlalte depuneri.

Hotărîre.—Redactarea ei.—Publicitatea ședinței.—(Art. 118 Pr. civ.).

1) Mărturisirea extrajudiciară verbală poate servi de dovadă când obiectul contestațiunii poate fi dovedit prin martori.

2) Când o instanță judecătorească se întemeiază numai pe anume depuneri de martori, iar nu pe toate, implicit prin aceasta respinge pe celelalte depuneri ca nesigure, și nu este nevoie ca judecata să discute fie-care din aceste depuneri respinse și să motiveze pentru ce le-a respins.

3) Presumpțiunea fiind că o hotărîre s'a redactat în aceiași zi când s'a desbătut procesul, partea care pretinde contrariul trebuie să dovedească aceasta, și lipsa formulei «dată și citată în ședință publică» nu atrage nulitatea hotărîreii dacă se constată prin hotărîre publicitatea ședinței.

Decisiunea 114/900.—Respins recursul făcut de Florica Drăgan, contra sentinței tribuna-

lului Romanați No. 44/99 în proces cu Amza Peta, Ilie Nicu și alții.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d. consilier G. P. Petrescu;

Pe d. avocat P. Borș, din partea recurente Florica Drăgan în dezvoltarea motivelor de casare, și

Pe d. avocat N. A. Papadat, din partea tuturilor intimăților în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Prin procesul verbal încheiat de sub-prefectul plășei Ocolu, jud. Romanați, la 10 Iulie 1894, se constată că la cercetarea făcută de dînsul în fața locului, intimății de ađi în urma reclamațiunii d-lui Amza Jianu, au mărturisit că pămîntul în discuțiune ađi, și usurpat atunci de dînsul nu este proprietatea lor, această mărturisire extrajudiciară am invocat-o pentru sprijinirea pretențiunii mele. Trib., cu violarea și greșita interpretare a art. 1205 C. civil, ne respinge acest mijloc, sub cuvînt că nu are o tîrie juridică, fiind făcută această mărturisire cu ocaziunea altei afaceri și între alte persoane».

Avînd în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că recurenta Florica Drăgan a intentat acțiune contra intimăților locuitorii din comuna Fălcoiu, pentru ca aceștia să fie obligați a-lăsa în posesiunea ei, un pămînt situat în hotarul numitei comune, dăruit ei de răposatul Amza Jianu; că reclamanta și-a întemeiat acțiunea sa și pe mărturisirile făcute de unii din intimății dinaintea suprefectului plășei, prin procesul verbal din 10 Iulie 1894, cu ocaziunea procesului ce aveau acești locuitorii cu răposatul Amza Jianu;

Avînd în vedere că în procesul da ađi, dintre recurenta Florica Drăgan și locuitorii se discută cestiunea posesiunii pe calea acțiunii posesorii;

Avînd în vedere că după art. 1205 din C. civil, mărturisirea extrajudiciară verbală poate servi de dovadă când obiectul contestațiunii poate fi dovedit prin martori;

Considerînd că în speță, mărturisirile făcute înaintea suprefectului, ar fi putut servi de dovadă, obiectul acestei acțiuni posesorii permițînd dovada prin martori, însă trib. constată în fapt, că acele mărturisiri au fost făcute cu ocazia unei alte afaceri, și între alte persoane;

Că asf-fel constatate faptele, mărturisirile extrajudiciare prevăzute de art. 1205 C. civil nu se puteau o-pune ađi intimăților, cu ocaziunea unei noi acțiuni posesorii, și ast-fel fiind, nu poate fi vorba de violarea acestui articol, și prin urmare motivul de casare e ne întemeiat.

Asupra motivului II:

«Tribunalul comite o omisiune esențială, de oare ce nu se pronunță asupra probei ce am administrat prin ascultarea martorilor propuși de mine și din care depuneri rezultă pentru mine posesiunea terenului în discuțiune».

Avînd în vedere că trib. constată din expertisa făcută în cauză de inginerul N. Urlățeanu și din depuneriile martorilor, că terenul în litigiu face parte din acel dat

locuitorilor com. Fălcoiu la improprietărea din 1864, și că se posedă de denses;

Considerând că ast-fel formându-și convingerea instanța de fond din elementele și împrejurările cauzei, despre posesiunea actuală a locuitorilor, nu era nevoie ca trib. să discute fie care depoziție de martori, respingând pe acele ce nu li păreau sincere;

Că trib. întemeindu-se pe anume depozițiuni, implicit a respins pe cele-lalte ca nesincere, și prin urmare trib. n'a comis nici o omisiune esențială.

Asupra motivului III:

«Violarea art. 118 Pr. civ., de oare ce hotărîrea nu s'a citit în ședință publică după cum aceasta rezultă din minuta încheiată în ziua de 20 Ianuarie 1899, când a urmat judecata».

Considerând că din sentința supusă recursului se constată, că densa a fost pronunțată în ședință publică;

Că recurentul nu probează cu nimic că acea hotărîre a fost redactată în altă zi posterioară, căci faptul că se arată judecătorul care a redactat-o, nu probează că nu s'a putut redacta în aceeași zi când s'a desbătut procesul;

Că prin urmare, presumpțiunea fiind că hotărîrea s'a redactat în aceeași zi și ea constatând publicitatea ședinței, nu poate constitui motiv de casare, dacă minuta nu cuprinde formula «dată și citită în ședință publică».

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASATIE și JUSTITIE, Secția II

Audiența de la 7 Iunie 1900

Președenția D-lui N. M A N D R E A, Președinte

Radu I. Popescu, condamnat în criminal

Curtea cu jurați.— Indreptări în verdict.— Retrimiteria juraților în camera de deliberare.— Dacă se mai dă cuvântul procurorului pentru aceasta. — (Art. 359 Pr. penală).

Curtea cu jurați.— Jurați.— Condițiuni.— Dovada lipsei de calități a unui jurat.— Cine trebuie să o facă.— (Art. 259 Pr. penală).

Curtea cu jurați.— Martori.— Ascultarea ca simplu informator fără a se menționa pentru ce s'a ascultat ast-fel.— Casare.— (Art. 342 Pr. pen.).

1) In caz când verdictul juraților prezintă oare-care neregularități, cum ar fi ștersături și îndreptări în răspunsurile juraților, Curtea poate trimite pe jurați din nou în camera de deliberare spre a scrie din nou verdictul, și pentru aceasta nu este trebuință a se da cuvântul ministeriului public sau acuzaților pentru a lua cuvântul.

2) Nimeni nu poate fi jurat, în materie criminală, dacă nu se va bucura de drepturile civile, publice și politice.

Faptul că o persoană figurează înscrisă în lista trienală a juraților, este o presumpție că întrunește condițiile cerute de lege pentru a fi jurat și cel ce pretinde contrariul, trebuie să dovedească aceasta.

3) Când un martor, din lista martorilor comunicată acuzaților, prin urmare câștigat desbaterilor a fost ascultat nu sub prestare de jurământ, ci ca simplu informator, fără să se arate în procesul-verbal de audiență de ce s'a procedat ast-fel, se violează legea și deci verdictul juraților și decizia Curții sunt casabile,

Decisiunea 547/900. — Casată decizia Curței cu jurați din județul Olt No. 14/900 după recursul făcut de Radu I. Popescu.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d. consilier G. P. Petrescu.

Pe d. avocat G. Paladi în desvoltarea motivelor de casare, și

Pe d. procuror St. Stătescu în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 359 Pr. p. Curtea asupra neregularității verdictului a decis, ca jurații să reintre în camera de deliberare spre a și regulariza verdictul, ascultând numai organul ministeriului public fără a da cuvântul și apărării, pe când art. 359 Pr. p. dispune că acusatul va avea tot-d'auna cel din urmă cuvântul».

Având în vedere decisiunea Curței cu jurați supusă recursului;

Considerând că se constată, că cu ocazia judecării procesului de către Curtea cu jurați, după terminarea desbaterilor, jurații trecând să delibereze în ce privește pe recurentul Radu I. Oprescu, a eșit cu un verdict în care se vedea la răspunsurile date asupra chestiunilor puse, cuvântul «da» îndreptat din cuvântul «nu»; că asupra neregularității acestuia președintele Curței, după ce a atras atențiunea juraților în privința aceasta, apoi consultând Curtea și de acord cu concluziunile ministeriului public a retrimis pe jurați în camera de deliberare spre a formula din nou verdictul, iar comisiunea după ce a atestat în primul verdict că îndreptarea este cu știința întregii comisiuni a formulat în deosebi un nou verdict;

Considerând că jurații trimiși spre a scrie din nou verdictul, acesta e în regulă și verdictul e valabil nu numai că l'a scris din nou, ci fiind că afară de aceasta pe cel dintâi prin o adnotație în jos au confirmat că declarația lor a fost «da»;

Considerând că nu se poate zice că odată ce s'a luat concluziunile procurorului ar fi trebuit să se ceară și cuvântul apărării, fiind că la măsura de a trimite pe jurați numai Curtea fără concursul procurorului, era în drept, că partea și prin urmare și apărătorul nici nu erau față; Că în orî ce cas recurentul nu putea și n'are a fi întrebat asupra regularității verdictului în condițiile arătate;

Că de aceia, acest mijloc are a fi respins ca neîntemeiat.

Asupra mijlocului III de casare:

«Violarea art. 259 Cod. de pr. crim. de oare ce între jurații care au constituit comisiunea de judecată au figurat persoane lipsite de capacitate, dovada o vom face la ziua judecării recursului».

Considerând că de și după dispozițiunile art. 259 Pr. pen. nimeni nu poate îndeplini funcțiunea de jurați dacă nu se va bucura, de drepturile civile, publice și politice, în specie însă, din actul prezentat de recurent nu se dovedește că juratul Ion Anton Roca care a figurat în comisiunea de judecată nu s'ar bucura de aceste drepturi;

Că întru cât densus figurează înscris în lista trienală a juraților, presupțiunea este că întrunesc condițiunile cerute de lege, prin urmare și pe aceia de a fi român, până la o probă contrarie, probă însă care nu s'a făcut de recurent și de aceia și acest motiv are a fi respins ca ne întemeiat.

Asupra mijlocului II de casare :

«Violarea art. 342 Pr. p. Curtea a ascultat ca martor un preot fără a 'l supune la prestarea jurământului, de și preotul nu s'a refuzat la aceasta. În tot cazul preotul nedepunând jurământ, nu putea fi ascultat ca simplu informator de cât în virtutea puterii discreționare a președintelui, după ce Curtea ar fi constatat că e cas a'l dispensa de depunerea jurământului».

Considerând că se constată că odată cu actul de acuzare s'a comunicat recurentului și lista martorilor, între care figura și preotul D-tru Săvulescu ca martor al acuzării; că însă după cum reese din procesul verbal al decisiunii, această persoană a fost ascultată ca simplu informator;

Considerând că, acest martor fiind câștigat desbaterilor, urma a fi ascultat sub prestare de jurământ; că de altminterlea nu rezultă din nimic că densus ar fi refuzat de a se supune acestei formalități, în care cas, președintele Curței cu jurați având putere discrețională ar fi putut a'l asculta ca informator având însă a constata toate acestea;

Considerând că ast-fel fiind, când Curtea a procedat la ascultarea acestei persoane ca simplu informator, fără să arate cauza pentru care a dispensat-o de jurământ și fără ca cel puțin să menționeze în corpul decisiunii că ar fi fost ascultat ast-fel în puterea discrețională ce este dată președintelui Curței, a nesocotit dispozițiunile art. 342 Pr. p., și din acest punct de vedere acest mijloc este întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea, admitând motivul III-lea, casează, etc.

JURISPRUDENTA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN LIÈGE

Audiența de la 16 Iunie 1898

Președenția D-lui LECOCQ, Președinte

Pouillon contra lui Leclercq

Putere maritală.—Refusul soției de a locui împreună cu soțul său.—Daune interese.—Admiterea lor pentru fie-care zi de întârziere.—Daune aduse bărbatului.—Daune materiale și morale.—Aprecierii lor după împrejurările cauzei.

Femeea care refuză de a locui împreună cu bărbatul său poate fi condamnată la daune pentru fie-care zi de întârziere ce ea va pune în executarea obligațiunii sale. (Art. 214, 1142, 1382 Cod. civ. fr.) (196, 998, 1075 C. rom.).

Această condamnare trebuie să fie proporționată cu consecințele prejudiciului adus bărbatului prin refuzul femeii de a locui împreună cu densus.

Daunele materiale și morale suferite de bărbat prin acest fapt al femeii se apreciază după împrejurările cauzei, după stipulațiunile contractului matrimonial, după averea femeii și privațiunile aduse bărbatului față cu modul său de trai anterior.

Curtea,

Considerând că solemnitatea de care legiuitorul a înconjurat căsătoria, dovedește însemnătatea ce el atribue acestui contract;—Considerând că obligația locuirei în comun, impusă soților, este de esență căsătoriei și n'ar putea fi violată fără a aduce cea mai gravă atingere acestui contract; că toți oratorii Consiliului de Stat au fost de acord în această privință și că, dacă nici o decizie n'a intervenit asupra măsurilor de luat contra femeii care ar părăsi domiciliul conjugal, discuțiunea s'a terminat prin declarațiunea «că toate aceste dificultăți trebuie să se decidă conform moravurilor și împrejurărilor»;—Considerând că obligația de a locui în comun derivând din un contract civil liber consimțit, tribunalele găsesc în aplicarea art. 1142 (1075 C. civ. rom.), dreptul de a se conforma dorinței legiuitorului, și de a pronunța contra femeii care refuză de a reintegra domiciliul conjugal, o condamnare bănească pentru fie-care zi de întârziere;—Considerând că cuantumul acestei condamnări nu este lăsat la arbitrarul tribunalelor care, ținând socoteală de împrejurările cauzei, trebuie din contra, să'l proporționeze consecințelor daunatoare ce atrage pentru bărbat refuzul din partea femeii de a relua viața în comun; că, în aceste condițiuni, obiecțiunile partizanilor doctrinei contrare își perd mult din însemnătatea sa și nu sunt de natură a justifica teoria care ajunge la această consecință inadmisibilă de a lăsa fără nici o sancțiune obligația esențială a locuirei în comun;—Considerând că dauna morală și materială suferită de Leclercq prin părăsirea de către soția sa poate, față cu împrejurările cauzei, cu stipulațiunile contractului matrimonial intervenit între părți, cu averea soției apelante și lipsurile aduse bărbatului față cu modul său de trai anterior, să fie fisată la suma anuală de 5475 lei, cuprinzând cheltueile menajului, care se ridică la 15 lei pe zi; Că apelanta trebuie să fie condamnată a plăti această sumă bărbatului său cât timp ea va rămânea departe de domiciliul conjugal, așa precum se va spune mai la vale prin dispozitivul acestei decisiuni; Pentru aceste motive, reformând sentința primilor judecători, condamnă pe d-na Leclercq a reintra în domiciliul conjugal în cele trei zile care vor urma comunicarea decisiunii de față; iar la caz de a nu fi următoare, o condamnă a plăti bărbatului său suma de 5475 lei pe fie-care an, care coprinde contribuția sa la sarcinile căsătoriei, adică 15 lei pentru fie-care zi de întârziere, etc.

(Din *Journal du palais*, anul 1898, partea IV, p. 15).

Observațiune.—Femeea datorind ascultare bărbatului (art. 195), trebuie să locuească împreună cu densus, căci are același domiciliu (art. 93), și trebuie să'l urmeze ori unde el ar crede de cuviință să'si stabilească locuința sa, chiar în străinătate, și chiar într-o țară infectată de ciumă, după cum spune Pothier⁽¹⁾. „Când va fugi bărbatul dintr'un oraș sau sat pentru vre-o greșală mare

⁽¹⁾ Pothier, *Tr. du contrat de mariage*, VI, 383,

ce a făcut acolo și se teme să nu'l prinză judecătorul să'i facă certare, zice Pravila lui Matei Basarab (glava 188), atunci muerea este datoare să meargă după dânsul ori unde va merge, și de ar fi și vinovat, tot i se cade să meargă după dânsul și să se afle la nevoea lui"; și această Pravilă adaogă: „Muerea nu este datoare să meargă după bărbat, când va cunoaște că merge să facă vre-o răutate, ce se zice furtașag, tâlhărie și alte? ca acestea“.

„Soții au reciproc obligația de a trăi împreună, dice art. 1353 din noul Cod german“; și art. 1354 din acelaș Cod adaogă că: „bărbatul determină singur locul reședinței și al domiciliului său, fără însă ca femeia să fie obligată de a urma această decisiune, de câte ori ea constituie un abuz al dreptului său“⁽²⁾.

Principiul că femeia măritată trebuie să locuească împreună cu bărbatul său este admis în toate legislațiunile, și convențiunea prin care ea s'ar obliga a locui deosebit de bărbatul său ar fi nulă, sau mai bine zis inexistentă, ca contrară ordinei publice (art. 5, 968 și 1224). *Erunt duo in carne una*, zice Evangelistul Matei. Bărbatul este dator să primească femeia și s'o apere (art. 195), îngrijindu-se despre cele trebuitoare după starea și puterea sa. Aceasta o spune și art. 107 din Codul Calimach (92 Cod austriac), cu adăogire că femeia dobândește numele bărbatului și driturile stărei lui⁽³⁾.

Refusul din partea bărbatului de a'și primi femeia, sau din partea femeii de a locui în comun, poate da loc la despărțenie, dar nu'mi vine a crede că bărbatul ar putea cere ajutorul puterii publice spre a'și aduce femeia în domiciliul său *manu militari*, căci nu ved cum s'ar putea sili pe o femeie să locuească cu bărbatul său, în contra voinței sale. „Femeia trebuie să urmeze pe bărbat

la domiciliul său, dice art. 588 din Codul cant. Zurich de la 1887, *fără ca el s'o poată constrânge la aceasta prin forță*“⁽⁴⁾. Știu prea bine că mai multe femei, chiar la noi, au fost aduse cu de-a sila la domiciliul bărbatului prin mijlocirea portăreilor, în urma intervențiunei justiției. Dar care a fost oare în practică rezultatul unor măsură atît de extreme? A doua zi, și de multe ori chiar în aceeași zi, femeia a părăsit din nou casa bărbatului. Pentru ce dar să admitem niște măsuri cari jignesc libertatea individuală, atunci când ele nu pot să ne conducă la nici un rezultat practic.

Suntem deci siliți a conchide că obligația înscrisă în art. 196 C. civ. este și rămâne o obligație pur morală⁽⁵⁾. Singura sancțiune juridică care reesă din desbaterile urmate înaintea Consiliului de Stat, este, pe de o parte, dreptul bărbatului de a cere despărțenia, considerând părăsirea domiciliului conjugal ca o insultă gravă⁽⁶⁾, iar pe de alta, refuzul bărbatului de a servi o pensie alimentară femeii cât timp ea s'ar opune, fără nici o cauză bine cuvântată, a relua viața comună⁽⁷⁾, măsură care va rămânea ineficace de câte ori femeia va avea o avere personală, pe care însă Codul italian o admite în termeni expresi⁽⁸⁾. Cu toate acestea, chestiunea este din cele mai controversate atît în doctrină cât și în jurisprudență, și mai multe sisteme sunt în presentă.

După un sistem, se susține, în adevăr, că femeia care ar fi părăsit domiciliul conjugal fără nici o cauză bine-cuvântată ar putea fi condamnată la daune în folosul bărbatului, și să fie obligată a plăti acestui din urmă o sumă de bani pentru

(4) Un bărbat de naționalitate elvețiană n'ar putea deci să ceară de la tribunalele române aducerea femeii sale cu de-a sila în domiciliul conjugal, statutul său personal neincuviințând această măsură extremă. Cpr. A. Weiss, *Tr. élément. de dr. international privé*, p. 492 (ed. a 2-a).

(5) Cpr. Laurent, III, 89 urm. Baudry, I, 620. Baudry et Houques-Fourcade, *Des personnes*, II, 2166 urm., Arntz, I, 381. Veți în acest sens și un studiu anonim publicat în *Dreptul* din 1872, No. 10. Trib. Charleroi, *Journal Clunet*, anul 1882, p. 572.

(6) Veți Pand. fr. V^o *Mariage*, I, 1569. Arntz, I, 381. Thiry, I, 327. T. Huc, II, 239. Laurent, III, 94.

(7) T. Huc, II, 237. Laurent, III, 90. Baudry et Houques-Fourcade, *op. cit.*, II, 2168. Pand. fr., *Mariage*, I, 1569. Demolombe, IV, 104. Demante et Colmet de Santerre, I, 297 bis III. Taulier, *Théorie raisonnée du C. civ.*, I, p. 342. Garsonnet, *Pr. civ.*, III, § 529, p. 455. Aubry et Rau, V, § 471, p. 134, 135. Thiry, I, 327. Baudry, I, 620. Vigie, I, 425. Arntz, I, 381. Boudand, *Cours de dr. civ. fr.*, I, 313. Cas fr. și C. Dijon. Sirey, 91. 1. 466. D. P. 91. 2. 349. Cpr. și Trib. Lyon. *Pand. Périod.* 92. 2. 91.

(8) Obligația bărbatului de a da alimente soției sale încează, dice art. 133, § 1 din Codul italian, de câte ori ea depărtându-se de domiciliul conjugal fără nici o cauză bine-cuvântată, refuză de a se reîntoarce în el, *quando la moglie, allontanatasi senza giusta causa dal domicilio coniugale, ricusi di ritornarvi*.

(2) „*Die Frau ist nicht verpflichtet, der Entscheidung des Mannes Folge zu leisten, wenn sich die Entscheidung als Missbrauch seines Rechtes darstellt*“.

(3) Cpr. L. 1, § 1 și L. 8, Dig. 1, 9, *De senatoribus*; L. 9, Cod., 10, 39, *De incolis*; etc. „Muerea se numește după porecla bărbatului său, dice Codul Ipsilanti (capit. p. moștenire, în fine). Tot ast-fel se exprimă și Codul german: «Femeia primește numele de familie al bărbatului, dice art. 1355 din acest Cod: *«Die Frau erhält den Familiennamen des Mannes»*. Cpr. *Allgemeines Landrecht*, partea II, tit. I, S-a 4, § 192. «Femeia maritată va lua numele patronomic al soțului ei; ea îl va perde prin divorț», dice art. 7 din legea asupra numelui de la 18 Martie 1895. Art. 1577 din noul Cod german voește din contra, în principiu, că femeia despărțită să păstreze numele de familie al bărbatului său: *«Die geschiedene Frau behält den Familiennamen des Mannes»*. Dacă femeia a fost însă singură declarată culpabilă, bărbatul poate să'i interdică de a'i purta numele: *«Ist die Frau allein für schuldig erklärt, so kann der Mann ihr die Führung seines Namens untersagen»*. Cpr. art. 94 din legea ungurească asupra căsătoriei, promulgată la 18 Decembrie 1894. (Veți *Annuaire de législ. étrangère*, tom. 24, anul 1894, p. 355 urm.).

fie-care di de întârziere⁽⁹⁾, soluțiune pe care a admis-o și decizia Curței din Liège mai sus produsă.

Dar se poate răspunde cu multă dreptate că bărbatul, a cărui domiciliu a fost părăsit, nu este creditorul femeii pentru ca să i să poată aplica art. 1075. Faptul părăsirii domiciliului nu i aduce, în adevăr, nici o pagubă, nici nu l împiedică de a realiza vre un folos. Art. 1075 și 1084 nu pot deci fi aplicate în specie⁽¹⁰⁾.

Un alt sistem conferă tribunalelor dreptul de a constrânge pe femei a locui împreună cu bărbatul său prin urmărirea veniturilor sale personale sau reținerea hainelor și rufelor sale⁽¹¹⁾, soluțiune formal admisă prin art. 133, § 2 din Codul italian⁽¹²⁾. Pentru a se ajunge însă la această măsură excesivă, tăcerea legii nu este suficientă, ci ar trebui un text expres care să permită bărbatului de a lipsi pe soția sa de drepturile ce i conferă legea în calitate de proprietară, în virtutea convențiunei sale matrimoniale⁽¹³⁾.

În fine, o jurisprudență aproape constantă și majoritatea autorilor permit bărbatului de a constrânge pe femei *manu militari* a se reîntoarce în domiciliul conjugal, nu pentru a o ține cu de-a sila, ci pentru a își afirma autoritatea sa maritală și în speranța că ea se va împăca sau că, cel puțin, ea va fi intimidată prin întrebuintarea

forței publice și nu va mai îndrăsni să părăsească din nou casa bărbatului⁽¹⁴⁾.

Am vădut însă că toate aceste mijloace de constrângere sunt inadmisibile și că îndatorirea femeii de a locui împreună cu bărbatul său, înscrisă în art. 196, este o obligație pur morală. Aceasta este părerea pe care am susținut-o, când am comentat, acum 20 de ani, textul art. 196⁽¹⁵⁾, și astăzi, după o matură reflexiune, cred că nu m'am înșalat.

Bărbatul care refuză de a își primi femeia, nu poate fi constrâns a o urma, iar femeia ar putea, după unii, să recurgă la forța publică spre a fi așezată în domiciliul conjugal, pentru că, în asemenea caz, constrângerea nu se exercită contra persoanei, ci contra lucrului⁽¹⁶⁾. În orî-ce caz, bărbatul ar putea fi condamnat a servi o pensie alimentară femeii pe care el ar refuza de a o primi în domiciliul său⁽¹⁷⁾.

D. Alexandresco

⁽¹⁴⁾ Cpr. în acest sens, Beudant, *op. cit.*, I, 313. Vigie, I, 425. Taulier, *op. cit.*, I, p. 342. Ducaurroy, Bonnier et Roustain, *op. cit.*, I, 367. Thiry, I, 327. Vallette sur Proudhon, *État des personnes*, I, p. 453, nota a și *Code civil*, I, p. 326, Vallette, *Explic. sommaire*, p. 117 urm. Garsonnet, *Pr. civ.*, III, § 529, p. 457. Demolombe, IV, 107. Pand. fr., *Mariage*, I, 1584. Demante, I, 297 bis III. Marcadé, I, 726. Moulton, I, 758. Aubry et Rau, V, § 471, p. 135, t. și nota 7. Massé-Vergé, I, § p. 229, nota 4. Troplong, *Contrainte par corps*, 258. Odilon Barrot, *Encyclopédie du droit*, V^o *Abandon d'époux*, No. 6 urm., Tot în acest sens tinde a se fixa și jurisprudența. Cpr. D. P. 55. 2. 284. D. P. 63. 2. 193 urm. Sirey, 63. 2. 97. Trib. Die. *Gaz. du palais*, 90. 2. 358. — *Contrâ*. Arntz, I, 381. Laurent, III, 93. Baudry, I, 620. Baudry et H. Fourcade, *op. cit.*, II, 2172. Allemand, *Mariage*, II, 925. Chardon, *Puissance maritale*, 10 urm. T. Huc, II, 238. Duvergier asupra lui Toullier, I, partea II, 616, nota 1. Duranton, II, 440. C. Aix, Sirey 84. 2. 93. C. provincială a Olandei meridionale. D. P. 52. 2. 105. Trib. Louvain și Charle-roi, *Journal Clunet*, anul 1882, p. 572.

⁽¹⁵⁾ Veđi t. I a lucrării noastre, partea II, p. 95, text și nota 1; t. V, p. 486, *ad notam*. Cpr. asupra acestei controverse, Fuzier-Herman, *op. cit.*, I, art. 214, No. 11 urm. și Pand. fr., V^o *Mariage*, I, 1568 urm.

⁽¹⁶⁾ Arntz, I, 381, *in fine*. Thiry, I, 327, *in fine*. Aubry et Rau, V, § 471, p. 137. Demolombe, IV, 110. Beudant, I, 312. Pand. fr., *Mariage*, I, 1601. Ducaurroy, Bonnier et Roustain, I, 368. — Veđi însă Baudry et H. Fourcade, *op. cit.*, II, 2173.

⁽¹⁷⁾ Cpr. Trib. Ilfov și Paris. *Dreptul* din 1893, No. 88. *Curierul Judiciar*, No. 20 din 1898. C. Besançon, D. P. 74. 2. 219. Sirey, 75. 2. 9. Arntz, I, 381. T. Huc, II, 239. Baudry et H. Fourcade, II, 2135 și 2173. Laurent, III, 54 și 94. Beudant, I, 309, și toți autorii.

BIBLIOGRAFII

Va apare în curând:

CONTROVERSELE LEGEI

PENTRU

JUDECATORIILE DE PACE

Sanaționată la 28 Maiu 1896 și publicată în «Monitorul Oficial» No. 47 din 1 Iunie 1896.

Studiu critic al legii, basat pe doctrină și jurisprudență în comparațiune cu legile vechi și în legătură cu actualele legi cu care vine în atingere

de

CORNELIU BOTEZ

JUDECATOR DE TRIBUNAL